Číslo projektu: CZ.1.07./1.5.00/34.0938 Název projektu: Zlepšení podmínek pro vzdělávání na SUŠ, Ostrava

NEOHEBNÉ SLOVNÍ DRUHY

ČÍSLO DUM: VY_32_INOVACE_CJL_3_36

Neohebné slovní druhy se *neskloňují* ani *nečasují.*

Příslovce (adverbia)

Předložky (prepozice)

Spojky (konjunkce)

Částice (partikule)

Citoslovce (interjekce)

PŘÍSLOVCE

- vyjadřují okolnosti děje nebo vlastnosti

- odvozují se převážně od přídavných jmen (*dlouhý – dlouze, moudrý – moudře)*

- některé z příslovcí můžeme stupňovat *(blízko – blíže – nejblíže)*

Druhy příslovcí:

- **místa – *doma, tam, tudy* (Kde? Kam? Kudy?)**
- **času – *večer, dlouho, stále* (Kdy?)**
- **způsobu – *velmi, zcela, příliš* (Jak?)**
- **příčiny – *úmyslně, schválně* (Proč?)**

Příslovečné *<u>spřežky</u>* – původně samostatná slova, píší se dohromady = *nahlas, vtom, zleva, naplno* atp.

PŘEDLOŽKY

- **nabývají významu ve spojení s podstatným jménem, vyjadřují jeho vztahy**

(*v* lese, *nad* lesy, *u* lesa, *skrze* les)

<u>Vlastní</u>

(do, po, v, s, na…)

<u>Nevlastní</u>

- **odvozeny z jiných slov**

(kolem, kvůli, místo, blízko, okolo …)

SPOJKY

<u>Souřadicí</u>

- vyjadřují vztah koordinace

- **slučovací (*a, i, ani, jak – tak*)**
- **stupňovací (*i, ba, ba i, dokonce*)**
- **odporovací (*ale, avšak, však*)**
- **vylučovací (*nebo, anebo, buď – nebo*)**
- **vysvětlovací (*vždyť, neboť, totiž*)**

<u>Podřadicí</u>

- vyjadřují vztah závislosti věty vedlejší k hlavní

- **příčinný (*protože, že*)**
- **účelový (*aby*)**
- **účinkový (*až, takže*)**
- **podmínkový (*když, kdyby, jestliže, - li*)**
- **přípustkový (*ač, třeba*)**
- **časový (*jakmile, když*)**
- **způsobový (*jako by, tak – že, tím – že*)**

CITOSLOVCE

vyjadřují:

city, nálady – *ach, fuj, ó*

vůli – *haló, hej, hybaj*

hlasy, zvuky – *bum, mňau, cink*

ČÁSTICE

uvozují **samostatné věty nebo vyjadřují různé *významové* a *citové* odstíny:**

Ať **se brzy vrátíš. *To* chumelí. *Jen* aby se to povedlo. *Copak* to nevíš?**

<u>Úlohu částic mohou mít i spojky, nespojují-li věty:</u>

<u>Ale</u> **to je překvapení! *<u>Kdybys</u>* nepovídal.**

OTÁZKY:

1. Co jsou to příslovečné spřežky?
2. Do jakých dvou skupin můžeme rozdělit spojky?
3. Vyjmenujte druhy příslovcí.
4. Jaký význam ve větě mají částice?
5. Co vyjadřují citoslovce?
6. Jaký je rozdíl mezi vlastní a nevlastní předložkou?

ÚKOLY:

1. **Rozlište ve větách:**

na horu – nahoru, v tom – v tom, nakonec – na konec

2. **Vyberte slova neohebná:**

přes hory a doly, hop do vozu, to prší, vypít na ex, návrat domů, přijde brzy, třebaže, heč

3. **Rozlišujte vlastní a nevlastní předložky:**

v, blízko, vyjma, pode, bez, prostřednictvím, mimo

Použitá literatura:

MARTÍNKOVÁ, V. *Český jazyk 3.* Praha: Trizonia, 1995.